Riedsútstel

Ried	:	27 januari 2022
Agindapunt	:	11
Status	:	Mening vormend/Besluitvormend
Program	:	Programma 6 - Sociaal Domein
Eardere behandeling	:	
Portefúljehâlder	:	Mevr. P.M. Jonker
Amtner	:	Dhr. J. Jager
Taheakke	:	1. Plan van aanpak Kinderopvangtoeslagaffaire
Saak- en stiknûmer	:	Z2021-05041 / S2021-31124

Underwerp
Gewijzigde aanpak Kinderopvangtoeslagaffaire

Wy stelle jo foar te besluten om:
1. In te stemmen met de gewijzigde aanpak Kinderopvangtoeslagaffaire met ingang van februari 2022 met een looptijd tot en met 31 december 2022.
2. De daartoe benodigde middelen hiervoor ter hoogte van € 50.000 te dekken uit de beschikbaar gekomen Rijksmiddelen (POK).
3. Wanneer de Rijksmiddelen (POK) niet tijdig worden ontvangen of ontoereikend zijn de kosten (eerst) te dekken uit de Algemene reserve.

Koarte gearfetting
De Kinderopvangtoeslagaffaire heeft ook een aantal inwoners van onze gemeente geraakt. Gemeenten zijn bij de hersteloperatie ingeschakeld om deze inwoners hulp en ondersteuning te bieden bij problemen op het gebied van financiën, wonen, werk/dagbesteding, gezondheid en gezinssituatie. Van dit aanbod is door niemand gebruik gemaakt. Er is echter op basis van gewijzigde inzichten een andere aanpak nodig.

Foech ried/kolleezje:
Het beschikbaar stellen van middelen behoort tot het budgetrecht van de gemeenteraad en de raad moet hierover dan ook een besluit nemen.

Ynlieding
Het Rijk heeft gemeenten verzocht om ondersteuning te bieden aan alle inwoners die in aanraking zijn geweest met de Kinderopvangtoeslagaffaire. In onze gemeente gaat het tot dusverre om 36 ouders. Een deel van deze inwoners is door de Belastingdienst erkend als gedupeerde en een ander deel (nog) niet. Omwille van de leesbaarheid wordt echter in het vervolg alleen gesproken van “gedupeerden” of “gedupeerde ouders”.

Gedurende dit proces heeft de gemeente de gedupeerden, die zich bij de Belastingdienst hebben gemeld, benaderd en hulp en ondersteuning aangeboden. Dit heeft in onze gemeente niet geleid tot het inzetten van hulpverleningstrajecten. Bij brief van 13 oktober 2021 bent u van de stand van zaken rondom de Kinderopvangtoeslagaffaire in kennis gesteld.

Sindsdien is naar aanleiding van gesprekken met gedupeerden geconstateerd dat de eerder ingezette aanpak niet effectief is omdat:
- veel gedupeerden een sterk wantrouwen koesteren richting de overheid waardoor zij elk aanbod vanuit de overheid, waartoe ook de gemeente behoort, afwijzen;

- vragen en behoeften van gedupeerden vaak verder reiken dan het dienstenaanbod dat de gemeente beschikbaar heeft. Denk bijvoorbeeld aan juridische advisering en ondersteuning in het proces tegen de Belastingdienst, het gidsen van gedupeerden door de brij van maatregelen die ingesteld zijn door de Belastingdienst of hoe te handelen met opgeslagen inkomstenbelasting op basis van de ontvangen € 30.000 schadeloosstelling als voorschot;
- er bij gedupeerden een grote behoefte is aan erkenning en herkenning (lotgenotencontact en heling);
- het huidige aanbod van de gemeente tot dusverre onvoldoende vindbaar is en onvoldoende aansluit bij wat de gedupeerden nodig hebben.

Histoarje
Het voorstel omtrent de gewijzigde aanpak Kinderopvangtoeslagaffaire kent geen voorgeschiedenis.

Te berikken effekt
De visie binnen het sociaal domein gaat ervan uit dat de samenleving steeds zelfredzamer wordt waardoor het beroep op ondersteuning kleiner wordt. Vanuit de gemeente is het faciliteren van de zelfredzaamheid een krachtig middel. Gedupeerden willen graag hun zelfredzaamheid vergroten en van daaruit zoeken naar een oplossing voor hun situatie. Daarbij willen wij, met respect voor de bijzondere aspecten van de doelgroep, samen met de gedupeerden, het volgende bereiken:
- Een laagdrempelige ingang en voorziening, onafhankelijk van de gemeente, voor gedupeerden binnen de sociale basis.
- Lotgenotencontact met ruimte voor (h)erkenning en heling.
- Het signaleren van hulpvragen bij gedupeerden en deze gedupeerden warm doorverwijzen naar speciaal daartoe georganiseerde regisseurs gebiedsteam sociaal domein of andere meer geschikte organisaties.
- Een kennisnetwerk over aanbod en aanpak door en voor gedupeerden op regionaal, provinciaal en landelijk niveau.
- Een verbeterde werkwijze en aanpak binnen het sociaal domein door gedupeerden vanuit hun perspectief feedback daarop te laten leveren.
- Een zo groot mogelijk aantal gedupeerden bereiken en de voor hen benodigde hulp organiseren.
- De ervaringsdeskundigen hebben een belangrijke signalerende en adviserende rol die bijdraagt aan de verbetering van onze dienstverlening. Deze aanpak kan hierdoor ook bijdragen aan het herstel van vertrouwen in de gemeente.

Wij willen dit bereiken door:
- Twee ervaringsdeskundigen gedupeerden Kinderopvangtoeslagaffaire in te zetten om lotgenoten te ondersteunen en te begeleiden, waarbij zij beide ingezet worden binnen het werkgebied van 8KTD.
- KEaRN in staat te stellen één van de ervaringsdeskundigen een betaalde baan aan te bieden gedurende het jaar 2022 voor 24 uren per week. Hierbij draagt elke gemeente de kosten van één ervaringsdeskundige. Dit kunnen we voor het jaar 2022 realiseren door KEaRN een afzonderlijke overheidsopdracht te geven en daarbij de benodigde middelen over te dragen. De reden om de ervaringsdeskundigen niet in dienst van de gemeente te nemen is enerzijds het verloren gegane vertrouwen in de overheid en anderzijds willen we de onafhankelijke positie van de ervaringsdeskundigen borgen.
- Binnen de subsidieovereenkomst 2022 (zonder meerkosten) ondersteunt een opbouwwerker van KEaRN de ervaringsdeskundigen. Deze opbouwwerker adviseert en ondersteunt bij het realiseren van de hierboven genoemde gewenste resultaten. Denk daarbij aan het bedenken en inregelen van een werkplan, communicatieplan, het in contact brengen van andere gedupeerden met de lotgenotengroep, het inventariseren van vragen en het regelen van hulp via andere kanalen (bijvoorbeeld landelijke advocaten of voorzieningen van de gemeente, etc.), etc.

Plan van aanpak

Het is de bedoeling dat de gemeente Tytsjerksteradiel ook een ervaringsdeskundige inzet via KEaRN. In totaal zijn er dan dus twee ervaringsdeskundigen beoogd, één voor Achtkarspelen en één voor Tytsjerksteradiel. Deze beide ervaringsdeskundigen hebben tezamen met de opbouwwerker van KEaRN een plan van aanpak opgesteld. Uit dit plan blijkt het volgende:

Doelstelling inzet ervaringsdeskundige
Gedupeerde ouders verlangen naar transparantie, vertrouwen en lotgenotencontact. Zij hebben hulp- en zorgvragen en hebben hierbij de behoefte aan actieve ondersteuning. Daarnaast schort er veel aan de informatievoorziening. Door een bundeling van middelen, kwaliteiten en ervaringen is er meer te bereiken voor de gedupeerden. De ervaringsdeskundigen willen, waar mogelijk door middel van multidisciplinaire overlegmomenten, samenwerken met de gebiedsteams van de gemeente en partijen zoals de dienst Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen, de VNG en Slachtofferhulp Nederland. Door deze samenwerking te borgen hopen zij daarmee ook het vertrouwen van gedupeerde ouders in de overheid terug te winnen en de huidige informatievoorziening te structureren.

Inspanningen ervaringsdeskundigen
- Actief op zoek gaan naar gedupeerden die zich nog niet hebben gemeld.
- Organiseren van lotgenotencontact gericht op heling en het in verbinding brengen met de gemeente, wanneer wenselijk, en andere aanbieders van zorg of hulp.
- Op basis van ontvangen signalen van lotgenoten de gemeente informeren en adviseren met betrekking tot het verbeteren van de dienstverlening.
- Blijvend agenderen en zorgen dat gedupeerden van de Kinderopvangtoeslagaffaire de steun en de hulp krijgen die zij nodig hebben.
- De gemeente actief helpen of ondersteunen met het zoeken en vinden van de juiste informatie en hulp en ervoor zorgen dat deze informatie niet alleen de gedupeerden, maar ook de hulpaanbieders bereikt.
- In kaart brengen van de mogelijkheden voor hulp en ondersteuning en de gedupeerden begeleiden naar de juiste hulpaanbieder als deze zich door wantrouwen in de overheid geremd voelen.
- Wanneer gewenst bijwonen van eerste gesprekken met hulpaanbieders, waarbij herstel van vertrouwen het streven is.
- De gemeente ondersteunen bij het maken van een plan van aanpak voor ouders; samen met de gedupeerden inzichtelijk maken op welke gebieden (financiën, gezondheid, wonen, werk en/of gezin) er hulp wenselijk is en op welke termijn deze ingezet moet worden.
- Blijvend agenderen wat goed gaat en wat beter kan bij de gemeente tot alle gedupeerden de steun hebben ontvangen die nodig is.
- Monitoring van de inspanningen.

Arguminten
1. *Wij willen de getroffen inwoners zoveel mogelijk helpen*
   Wij willen gedupeerde ouders van de Kinderopvangtoeslagaffaire zoveel mogelijk helpen bij ontstane problemen op het gebied van financiën, wonen, werk/dagbesteding, gezondheid en gezinssituatie. Door dit laagdrempelig te organiseren binnen de sociale basis en een ervaringsdeskundige in te zetten die hulp en ondersteuning biedt, is dit mogelijk.
   Naast het bieden van hulp en ondersteuning richt de ervaringsdeskundige zich ook op het herstel van vertrouwen in de overheid. De ervaringsdeskundige is ook inzetbaar wanneer gedupeerden van andere toeslagenproblematiek, zoals huurtoeslag of zorgtoeslag, zich melden.

2. *De voorgestelde aanpak sluit aan bij bestaand beleid*
   "Hulpverlening aan elkaar door lotgenoten" is een uitgangspunt dat uitstekend past binnen het beleid van de sociale basis. Echter, de omvang van dit traject is dermate groot dat subsidiëring door middel van bijvoorbeeld de Tijdelijke Subsidieregeling Zelf- en Samenredzaamheid geen optie is. De bijzondere situatie vraagt om tijdelijke extra middelen.

3. *De huidige aanpak is onvoldoende succesvol*
   Uit de 36 meldingen bij de Belastingdienst heeft naar aanleiding van het aanbod van de gemeente geen enkele ouder om aanvullende hulp en ondersteuning gevraagd.

Alternativen
Het alternatief is geen gevolg geven aan dit initiatief en met de inspanningen die we tot nu toe hebben verricht de Kinderopvangtoeslagaffaire als afgedaan te beschouwen.

Kanttekenings/risiko's
1. *Er melden zich geen slachtoffers*
   Als dit het geval is dan kan het initiatief na 2022 definitief worden afgesloten. Om deze reden zal de arbeidsovereenkomst ook voor een jaar worden aangegaan.

2. *De middelen van het Rijk kunnen ontoereikend of niet tijdig beschikbaar zijn*
   We weten niet of de middelen die wij van het Rijk ontvangen toereikend zijn of tijdig worden ontvangen. In de decembercirculaire 2021 wordt de hoogte van de middelen bekend gemaakt. Wij verwachten deze circulaire in januari 2022 te ontvangen.

Finânsjes
De salariskosten van de ervaringsdeskundigen voor het jaar 2022 bedragen voor onze gemeente € 50.000 per persoon. De totale kosten van het project worden op basis van 50/50 gedragen door de beide gemeenten. In deze kosten is over 2022 een bedrag aan werkbudget begrepen van € 4.000 voor devices (bijv. laptop en telefoon) en communicatiemiddelen.

Financieel

Wij stellen voor om de kosten voor de inzet van ervaringsdeskundige voor het jaar 2022 te dekken uit de Rijksmiddelen (POK). Ontvangen wij de rijksmiddelen niet tijdig of zijn deze ontoereikend dan moet het tekort worden gedekt door de Algemene reserve.

SPUK

Van het Rijk ontvangen wij in het kader van de toeslagenaffaire een specifieke uitkering (SPUK) op cliëntniveau op basis van realisatie tot een maximum van € 6.092 per gedupeerde, voor zover deze door de Belastingdienst als zodanig is erkend.

Het Rijk heeft bestedingseisen verbonden aan de inzet van deze middelen en wij moeten de inzet van deze middelen verantwoorden aan het Rijk. De middelen zijn niet bedoeld om de inzet van de ervaringsdeskundige te bekostigen. Wel kan de inzet van de ervaringsdeskundigen leiden tot meer plannen van aanpak met gedupeerden waarvan de kosten wel onder de SPUK kunnen worden gedeclareerd. Verantwoording van de SPUK-uitkering vindt plaats in 2023. Na verantwoording kunnen deze inkomsten ten gunste komen van de Algemene Reserve. Het is op dit moment onzeker welk bedrag uit de SPUK kan worden gedeclareerd.

Algemene Uitkering (POK-middelen)

Volgens zeer recente informatie van de VNG d.d. 14 december 2021 wordt in het kader van de "versterking van de gemeentelijke dienstverlening naar aanleiding van de parlementaire

ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK)" door het Rijk over de periode 2021 t/m 2027 landelijk 150 miljoen euro per jaar vrijgemaakt ten behoeve van de gemeenten.

Ynwenners- en oerheidspartisipaasje
Wij informeren de Adviesraad Sociaal Domein over dit onderwerp na het besluit van het college ten behoeve van de vergadering van de Adviesraad van 11 januari 2022. Aangezien het wijzigen van de aanpak omtrent de Kinderopvangtoeslagaffaire geen beleid betreft maar uitvoering is een advies van de Adviesraad niet benodigd.

Kommunikaasje
Er zal communicatie moeten worden ingezet m.b.t. de verwijzing van de inwoners naar de ervaringsdeskundige Kinderopvangtoeslagaffaire. Ook intern naar gebiedsteams, inkomensconsulenten en KCC zal de inzet van de ervaringsdeskundige bekend moeten worden gemaakt, met het oog op eventuele doorverwijzing. Het communiceren van acties door de ervaringsdeskundige is bij uitstek een zaak voor de ervaringsdeskundige zelf.

Yntegraliteit
Financiën is om advies gevraagd. Dit advies is ook afgestemd met de clustermanager Sociaal Domein, de programmamanager Sociaal Domein en de beleidsadviseurs Welzijn en Participatie. Daarnaast zijn de gebiedsteams geïnformeerd.

Previnsje
Door gedupeerden van de Kinderopvangtoeslagaffaire op deze wijze te ondersteunen wordt voorkomen dat deze inwoners verder in de problemen komen en kan vervolgens worden gewerkt aan structurele oplossingen.

Gearwurking
In de gemeente Tytsjerksteradiel ligt ook een voorstel, maar hierin wordt uitgegaan van een projectduur van drie jaar (2022 t/m 2024). Ook daar is het doel om te komen tot een gewijzigde aanpak van de Kinderopvangtoeslagaffaire.

Ferfolchtrajekt
- Na een positief besluit moeten we een overheidsopdracht verstrekken aan KEaRN.
- Externe en interne communicatie moet worden opgepakt.

Evaluaasje
Blijkt uit de evaluatie aan het eind van 2022 dat deze vorm van dienstverlening niet aanslaat, dan stoppen we met dit project. Begin 2022 stellen wij de toetsingscriteria op voor deze evaluatie. Na besluitvorming in het college ontvangt de raad deze toetsingscriteria ter informatie. Daarnaast ontvangt de raad de uitkomst van de evaluatie ter informatie.

Buitenpost, 21 december 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen,

secretaris,	burgemeester,
dhr. mr. M.P. de Jong	dhr. mr. O.F. Brouwer

Riedsbeslút

De raad van de gemeente Achtkarspelen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 21 december 2021, punt nr. 11;

Beslút:

1. In te stemmen met de gewijzigde aanpak Kinderopvangtoeslagaffaire met ingang van februari 2022 met een looptijd tot en met 31 december 2022
2. De daartoe benodigde middelen hiervoor ter hoogte van € 50.000 te dekken uit de beschikbaar gekomen Rijksmiddelen (POK).
   Wanneer de Rijksmiddelen (POK) niet tijdig worden ontvangen of ontoereikend zijn de kosten (eerst) te dekken uit de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Achtkarspelen van 27 januari 2022.

De griffier,	De voorzitter,
Dhr. mr. G.J. Andringa	Dhr. mr. O.F. Brouwer